

ILLUSTRATIE MERLIJN DRAISMA

Dames, pak dat glas en speech!

Waarom zijn het altijd weer de mannen die speechen? Vanaf deze Kerst moeten vrouwen het woord nemen, bepleiten Huib Hudig en Anouk Eigenraam.

Een bekend moment: het hoofdgerecht wordt afgeruimd, wijnvlekken in het tafelkleed, de stemming zit er goed in. Dan verstomt het geroezemoes. Een mes tikt tegen een glas, een gefluisterd verzoek om stilte... Oom Frans, inmiddels een tikkeltje beschonken, begint aan een lange speech over de geschiedenis van de familie (die niet begon in Dordrecht in 1854, maar twaalf jaar eerder in Roelofarendsveen). Vervolgens doet oom Hendrik er nog een flinke schep bovenop, en dan kan oom Arthur ook niet achterblijven. Ondertussen gaat de avond uit als een nachtkaars, taxi's worden besteld, ontnuchterd druipt men af. Weer een Kerst naar de knoppen.

Het zou ook anders kunnen. Oom Frans zou een kortere speech houden als hij die beter had voorbereid. Denk aan de bekende uitspraak van Blaise Pascal: „Het spijt mij dat ik u zo'n lange brief schreef, ik had geen tijd voor een korte.” Dat geldt ook voor speeches: *Keep it short and simple*.

Of tante Els, zijn vrouw, had hem tegen kunnen houden met de woorden: 'Nou mag ik een keer, jij hebt dit verhaal al zo vaak verteld!' Want wat opvalt bij dit soort gelegenheden is dat het meestal mannen zijn die het podium voor zich opeisen en niet vrouwen. Dat geldt maatschappijbreed, en niet alleen in Nederland. Er zijn maar weinig bekende speeches gegeven door vrouwen. In de top-25 van *American Rhetoric* komt welgeteld één vrouw voor, Barbara Jordan, en van de 48 *Speeches that changed the world* van Simon Montefiore zijn er vier van vrouwen. Kijken we in eigen land, bij de grote boekingsbureaus als *Speakersacademy* of *Qualitybookings*, dan is ongeveer één op de vijf sprekers vrouw. Dat heeft er natuurlijk mee te maken dat er minder vrouwen in de top van de politiek en het bedrijfsleven zitten, maar het ligt ook aan het fenomeen spreken in het openbaar. Vrouwen doen dat niet graag.

Hoe komt dat toch? Kunnen vrouwen het niet? Hebben ze geen charisma, geen humor? Onzin. Vrouwen kunnen als geen ander boeien en overtuigen. Kijk eens in de top-8 van de meest bekeken *TED-talks*, daar staan drie vrouwen tussen. Als moeders van kinderen, tantes, oma's zijn vrouwen de beste verhalenvertellers van allemaal. Ze beschikken over fantasie, hebben empathie en ervaring met het opbouwen van een verhaal, kunnen inspelen op emoties en diepgang aanbrengen. Allemaal elementair voor het houden van een goede speech. Want dat is eigenlijk niets anders dan het vertellen van een verhaal, waarbij je je publiek meeneemt, spanning opbouwt, mensen aan het lachen en aan het huilen maakt.

Waarom zijn het dan toch vooral mannen die rond de feestdagen het woord voeren? Het blijft gissen, maar al generaliserend zijn er een aantal redenen te noemen. Om te beginnen krijgen veel vrouwen, net als mannen, last van zenuwen bij spreken in het openbaar. Maar bij vrouwen

komen de emoties vaak sneller naar de oppervlakte. Zij worden liever niet overvallen en hebben een hekel aan vuurrood worden of huilen ten overstaan van een groep. Weinig vervelender dan in een gezelschap tranen weg te moeten vegen met doorlopende mascara.

Een andere reden zou van biologische of fysieke aard kunnen zijn. Speechen heeft voor een belangrijk deel te maken met autoriteit. Het is een bekend gegeven dat een dominante houding en zware stem die afdwingt. Nog steeds zijn mensen hier gevoelig voor. Daardoor moeten vrouwen meer doen om autoriteit uit te stralen, maar als ze dat doen, lopen ze vervolgens weer het risico voor 'manwijf' te worden uitgemaakt.

Maar de belangrijkste reden lijkt sociaal van

Het is een feit dat een dominante houding en zware stem autoriteit afdwingen

aard. Vrouwen zijn nog altijd kampioen in het relativeren en bagatelliseren van hun persoon en prestaties. Ze cijferen zichzelf van tevoren al weg ('Niemand zit op mij te wachten') en lopen vooruit op een negatief oordeel van de groep (die overigens bestaat uit individuen die er allemaal een eigen mening op nahouden). Als die overtuiging eenmaal is ingezonken, wordt het steeds moeilijker om het woord te nemen, want speechen vergt oefening en je leert het vooral door het veel te doen.

Daar hebben we allemaal onder te lijden, want als publiek raken we – niet alleen tijdens de feestdagen – behoorlijk verveeld door al die rationele mannenpraatjes. We willen juist geraakt worden en in vervoering worden ge-

bracht door een inspirerend verhaal. De beste speech van dit jaar was niet van een man, maar van een vrouw, *first lady* Michelle Obama. Ze vertelde hoe Barack haar in het prille begin ophaalde in een doorgeroeste auto en ze sprak de historische woorden: „*Being president doesn't change who you are, it reveals who you are.*” Zo'n verhaal raakt ons in het hart en dat willen we graag.

Wij roepen de vrouwen dan ook op om tijdens de feestdagen op te staan en het woord te nemen. Licht deze donkere dagen op met jullie verhaal. Kies de toon die bij je past en maak contact met je publiek, praat zoals je dat met vriendinnen of kinderen zou doen, gevarieerd en met intonatie. Zorg dat het ergens over gaat en niet te lang duurt.

En als je last van zenuwen krijgt, bedenk dan dat dit jouw kerstcadeau is aan de mensen: een leuk verhaal. Hopelijk zullen oom Frans, Hendrik en Arthur er wat van leren.

Huib Hudig is speechcoach bij *Speak to Inspire* en auteur van 'Het Speechboekje, een inspirerende speech in 10 stappen', Anouk Eigenraam is redacteur bij *nrc.nl* en ook geen kei in speechen, maar probeert het wel.

SPEECHTIPS VOOR KERST

Voor vrouwen die wél dat glas durven aan te tikken enkele tips:

- Verras je publiek meteen met een (persoonlijk) verhaal. Structureer je speech door eerst terug te blikken, dan te analyseren en vooruit te blikken.
- Richt je aandacht niet op negatieve toehoorders, maar op de mensen die je welgezind zijn.
- Maak het niet te serieus, probeer een grap te maken. Mensen vinden het heerlijk om te kunnen lachen. Zelfspot helpt ook.
- Zet alvast een glas water (geen wijn) klaar. Mochten er toch tranen komen: neem snel een slok. En gebruik watervaste mascara!